

Odpowiedź na uwagi Parlamentu Europejskiego przedstawione w rezolucji w sprawie raportu rocznego EBC za rok 2016

Raport roczny EBC za rok 2016 został przedstawiony przez wiceprezesa EBC 10 kwietnia 2017 roku na specjalnej sesji Komisji Gospodarczej i Monetarnej Parlamentu Europejskiego¹. W dniu 5 lutego 2018 roku prezes EBC wziął udział w debacie plenarnej Parlamentu poświęconej temu raportowi². Następnego dnia Parlament na posiedzeniu plenarnym przyjął rezolucję w sprawie raportu rocznego Europejskiego Banku Centralnego za rok 2016 (zwaną dalej „rezolucją”)³.

Wraz z raportem rocznym za rok 2017 EBC przekazuje Parlamentowi Europejskiemu odpowiedź na jego uwagi zawarte w rezolucji⁴. Odpowiedź ta jest publikowana, zgodnie z praktyką przyjętą w 2016 roku na wniosek Parlamentu Europejskiego⁵. Jest to przykład, jak EBC rozlicza się z odpowiedzialności w zakresie wykraczającym poza wymogi traktatowe.

1 Polityka pieniężna EBC

1.1 Efektywność środków zastosowanych przez EBC i ich skutki uboczne

W kilku ustępach rezolucji (np. 3, 11, 12, 15, 20, 22, 23 i 25) jest mowa o skuteczności środków polityki pieniężnej EBC, ich wpływie na warunki finansowania w strefie euro oraz skutkach ubocznych.

EBC uważa, że zastosowane przez niego środki polityki pieniężnej znacznie przyczyniły się do poprawy warunków finansowych dla przedsiębiorstw i gospodarstw domowych oraz do pobudzenia wzrostu gospodarczego

¹ Zob. <https://www.ecb.europa.eu/press/key/date/2017/html/sp170410.en.html>.

² Zob. <https://www.ecb.europa.eu/press/key/date/2018/html/ecb.sp180205.en.html>.

³ Tekst przyjętej rezolucji jest dostępny na stronie internetowej Parlamentu Europejskiego: <http://www.europarl.europa.eu/sides/getDoc.do?pubRef=-//EP//TEXT+TA+P8-TA-2018-0025+0+DOC+XML+V0//PL>.

⁴ Odpowiedź nie obejmuje zagadnień poruszonych w rezolucji Parlamentu Europejskiego w sprawie unii bankowej. Ich omówienie znajduje się w raporcie rocznym EBC z działalności nadzorczej (dostępnym na stronie <https://www.bankingsupervision.europa.eu/press/publications/annual-report/html/ssm.ar2017.pl.html>). Odpowiedź na rezolucję w sprawie unii bankowej zostanie opublikowana w dalszej części tego roku.

⁵ Zob. ust. 23 rezolucji Parlamentu Europejskiego z dnia 25 lutego 2016 r. w sprawie raportu rocznego Europejskiego Banku Centralnego za rok 2014: <http://www.europarl.europa.eu/sides/getDoc.do?pubRef=-//EP//NONSGML+TA+P8-TA-2016-0063+0+DOC+PDF+V0//PL>.

i inflacji. Szacuje się, że skumulowany wpływ wszystkich środków wprowadzonych od połowy 2014 do października 2017 roku na wzrost gospodarczy i inflację w strefie euro w latach 2016–2020 wyniósł w obu przypadkach ok. 1,9 pkt proc. Kanały transmisji polityki pieniężnej działały prawidłowo, co stworzyło warunki do zapewnienia trwałego powrotu stopy inflacji do poziomu poniżej, ale blisko 2%.

Chociaż w rezolucji jest mowa o niewystarczającej podaży kredytów, dostępne dane wskazują, że środki polityki pieniężnej EBC były skuteczne w łagodzeniu ogólnych warunków finansowania oraz we wspieraniu ożywienia akcji kredytowej dla przedsiębiorstw i gospodarstw domowych. Z najnowszych danych wynika, że nadal trwał stopniowy wzrost dynamiki akcji kredytowej. Akcja kredytowa zarówno dla przedsiębiorstw niefinansowych, jak i dla gospodarstw domowych od połowy 2014 roku znacznie przyspieszyła (kredyty dla firm o ponad 6 pkt proc., a dla gospodarstw domowych o ok. 3 pkt proc.), co jest odzwierciedleniem przenoszenia się środków polityki pieniężnej EBC na gospodarkę. Badanie akcji kredytowej banków w strefie euro wskazuje, że zapotrzebowanie przedsiębiorstw na kredyty od 2015 roku znacznie wzrosło i nadal podtrzymuje stopniowe odbicie akcji kredytowej⁶.

W kwestii nacisku, jaki w rezolucji położono na poprawę dostępności kredytów dla małych i średnich przedsiębiorstw (MŚP), należy zauważyć, że od wprowadzenia w czerwcu 2014 roku pakietu środków mających złagodzić warunki kredytowania to właśnie MŚP najwyraźniej szczególnie skorzystały na coraz mocniejszym przenoszeniu się na rynki stóp procentowych banku centralnego. Wyniki ostatniego badania SAFE, dotyczącego dostępu przedsiębiorstw do finansowania w strefie euro, za okres kwiecień–wrzesień 2017 potwierdzają trwającą poprawę dostępności finansowania zewnętrznego dla MŚP, do czego przyczynia się większa gotowość banków do udzielania kredytów i lepsze perspektywy gospodarcze, także w krajach, które bardziej ucierpiały na kryzysie. Między początkiem czerwca 2014 a końcem stycznia 2018 roku oprocentowanie kredytów na bardzo małe kwoty (przyjmowanych jako odpowiednik kredytów dla MŚP) mimo różnic strukturalnych zmniejszyło się o 199 pkt bazowych, wobec spadku o ok. 97 pkt bazowych w wypadku dużych kredytów.

EBC monitoruje skutki uboczne niekonwencjonalnych środków polityki pieniężnej – często o nich informuje i bierze je pod uwagę przy formułowaniu swojej polityki pieniężnej w takim zakresie, w jakim wpływają one na możliwość osiągnięcia podstawowego celu, jakim jest stabilność cen. Ogólnie rzecz biorąc, na razie skutki uboczne wydają się niewielkie. Brak na przykład jednoznacznych dowodów na powszechne zawyżanie wartości aktywów w strefie euro. Umiarkowany rozwój akcji kredytowej potwierdza ocenę, że ryzyko boomu kredytowego – nadmiernego wzrostu kredytów i dysproporcji w cenach aktywów – jest obecnie niskie. Jednocześnie, w obliczu mocnego wzrostu nowych kredytów

⁶ Jeśli chodzi o domniemane „zakłócenia w zakresie polityki pieniężnej”, o których miałyby świadczyć rozbieżność we wzroście szerokiego i wąskiego pieniądza, można stwierdzić, że od ogłoszenia programu skupu aktywów dynamika agregatu M3 była mocna. Jak podkreślono w raporcie, głównym czynnikiem wzrostu M3 rzeczywiście były najbardziej płynne składowe tego agregatu, co wynika z niskiego kosztu alternatywnego utrzymywania płynnych depozytów w otoczeniu cechującym się bardzo niskimi stopami procentowymi i płaską krzywą dochodowości.

hipotecznych, należy uważnie monitorować sytuację w dziedzinie kredytów bankowych, zwłaszcza w krajach, w których szybko rosną ceny nieruchomości, a szacunkowe wyceny są wyższe, niż wynikałoby z wyceny fundamentalnej. Gdyby skutki uboczne polityki pieniężnej miały stać się niepokojące, należałoby podjąć działania w innych obszarach polityki, chyba że skutki te mogłyby odbić się na stabilności cen w strefie euro. Gdyby zatem na przykład w jakichś sektorach czy krajach doszło do materializacji ryzyka związanego z bańkami cenowymi, należałoby zastosować ukierunkowane środki makroostrożnościowe – tak jak to już uczyniono w niektórych krajach. Należy także zauważyć, że dzięki wspieraniu ożywienia gospodarczego i stabilności cen polityka pieniężna wnosi istotny wkład we wzmacnianie odporności konsumentów, przedsiębiorstw i instytucji finansowych.

Jeśli chodzi o przedstawione w rezolucji obawy, że płaska krzywa dochodowości może mieć negatywny wpływ na stabilność i rentowność systemu bankowego, należy zauważyć, że dotychczas wpływ środków polityki pieniężnej EBC najwyraźniej nie wymyka się spod kontroli. W ujęciu łącznym niższe marże odsetkowe netto związane z płaską krzywą dochodowości i antyspawkową sztywnością oprocentowania depozytów są równoważone przez poprawę perspektyw gospodarczych, która korzystnie wpływa na jakość kredytów (a zatem na koszty banków z tytułu rezerw) i ich wolumen. Jednocześnie, mimo stopniowego ustępowania wyzwań koniunkturalnych, rentowność banków wciąż pozostaje dość niska. Jest to odzwierciedleniem czynników strukturalnych, w tym niskiej efektywności kosztowej, słabej zdolności do generowania przychodów i ich małego zróżnicowania, a także wysokiego stanu kredytów zagrożonych (w niektórych krajach).

Reakcja polityki pieniężnej EBC na kryzys zmieniała się w ciągu lat odpowiednio do charakteru wyzwań, jakie pojawiały się w strefie euro; obecnie składa się na nią wielowymiarowy zbiór środków konwencjonalnych i uzupełniających środków niekonwencjonalnych. Te drugie obejmują: ukierunkowane dłuższe operacje refinansujące (TLTRO), ujemne stopy procentowe, szeroko zakrojony program skupu aktywów (APP) oraz zapowiedzi dotyczące przyszłego poziomu stóp i programu APP. Polityka EBC opiera się na różnorodnych podstawach teoretycznych. W procesie decyzyjnym wykorzystuje się bogaty zestaw narzędzi analitycznych, opracowywanych nie tylko przez EBC, lecz często także w ścisłej współpracy z krajowymi bankami centralnymi przez rozmaite grupy robocze Eurosystemu. Opis tych narzędzi można znaleźć w różnych miejscach, w tym w *Biuletynie Ekonomicznym*, popularyzatorskich artykułach tematycznych na stronie internetowej EBC, publikacjach naukowych z serii *Occasional Paper* i *Working Paper*, sprawozdaniach badawczych oraz w publicznych wystąpieniach członków Zarządu. EBC bierze także czynny udział w dyskusjach o koncepcjach i zmianach ram politycznych bankowości centralnej, prowadzonych w środowisku banków centralnych i w ścisłej współpracy z kręgami akademickimi. Wyrazem tego jest duża liczba zorganizowanych przez niego warsztatów i konferencji. Także w przyszłości EBC będzie dokumentować i przedstawiać opinii publicznej zmiany swoich ram teoretycznych za pomocą wszystkich tych kanałów informacyjnych.

1.2 Program skupu aktywów sektora przedsiębiorstw i realizacja polityki pieniężnej

Ustępy 28–29 rezolucji poświęcone są programowi skupu aktywów sektora przedsiębiorstw (CSPP). Inne kwestie związane z realizacją polityki pieniężnej poruszono w ustępach 5, 6, 38 i 47.

Program CSPP przyczynił się do wzrostu emisji obligacji korporacyjnych w strefie euro, któremu nie towarzyszyło proporcjonalne zmniejszenie się napływu kredytów bankowych do sektora przedsiębiorstw. Świadczą o tym wyniki badania akcji kredytowej banków (BLS), zgodnie z którymi w strefie euro odsetek banków, według których możliwość finansowania się długiem na rynku wpłynęła negatywnie na zapotrzebowanie przedsiębiorstw na kredyty, był mniejszy niż odsetek banków będących przeciwnego zdania, ale różnica między nimi w okresie od drugiego kwartału 2016 do czwartego kwartału 2018 roku była mniejsza niż w marcu 2016 roku, kiedy ogłoszono program CSPP. Są ponadto oznaki, że na programie CSPP mogły pośrednio skorzystać przedsiębiorstwa niefinansowe bez dostępu lub z ograniczonym dostępem do rynków obligacji: część spółek, których obligacje kwalifikują się do zakupu przez Eurosystem, rzeczywiście odeszła od finansowania się kredytami bankowymi, dzięki czemu w bilansach banków zwolniło się miejsce na wypełnienie zapotrzebowania na kredyty ze strony mniejszych firm. Ponadto w ostatnich turach badania SAFE widać ciągłą poprawę dostępu MŚP do finansowania zewnętrznego; jest to potwierdzeniem trendu obecnego od 2014 roku, czyli w okresie, w którym stosowano różne niestandardowe środki polityki pieniężnej. Potwierdzeniem wyników badania SAFE jest przepływ netto bardzo niskich kredytów (takie kredyty przyjmuje się jako przybliżenie kredytów udzielonych MŚP), w którym od 2014 roku utrzymuje się trend wzrostowy.

Jeśli chodzi o zawarte w rezolucji uwagi dotyczące zapewnienia przez EBC pełnej przejrzystości co do różnych aspektów programu CSPP, podaje on do wiadomości publicznej bardzo dużo informacji o tym programie. Co tydzień ogłasza zagregowane dane o zasobach papierów wartościowych nabytych w ramach programu, w tym jednolitą listę papierów oraz krajowe banki centralne, w których posiadaniu są obligacje⁷. Ponadto w *Biuletynie Ekonomicznym* znajdują się dwie ramki na ten temat, z dodatkowymi informacjami o działaniu programu CSPP i o zasobach papierów. Aby zwiększyć przejrzystość programu CSPP, a tym samym ułatwić opinii publicznej jego zrozumienie, od października 2017 roku EBC przedstawia co pół roku zasoby papierów nabytych w ramach programu w podziale na sektory gospodarki, rating i kraj ryzyka, na tle wszystkich obligacji kwalifikujących się do programu. Wreszcie – w listopadzie zaczął ogłaszać dane historyczne o miesięcznej kwocie wykupu papierów zakupionych w ramach programu i oczekiwanej wielkości wykupu na najbliższych dwanaście miesięcy. Dane te są aktualizowane co miesiąc. Wszystkie informacje o realizacji programu CSPP są dostępne na wydzielonej stronie internetowej w formie pytań i odpowiedzi⁸.

⁷ Zob. <https://www.ecb.europa.eu/mopo/implement/omt/html/index.en.html>.

⁸ Zob. <https://www.ecb.europa.eu/mopo/implement/omt/html/cspp-qa.en.html>.

EBC dąży wprowadzić do przejrzystości w kwestii realizacji programu, lecz ujawnienie jednostkowych zasobów ograniczyłoby skuteczność programu jako narzędzia wspomagającego wypełnianie mandatu EBC do utrzymywania stabilności cen. Ujawnienie dwustronnych danych na poziomie pojedynczych firm pozwoliłoby uczestnikom rynku wykorzystać te informacje, np. przewidzieć, co Eurosystem zamierza kupić, i celowo manipulować cenami rynkowymi w taki sposób, że osłabiłoby to skuteczność programu CSPP, będącego istotnym elementem niestandardowych środków polityki pieniężnej uchwalonych przez Radę Prezesów. W tej sytuacji publikacja – nawet z opóźnieniem – informacji o zasobach pojedynczych papierów wartościowych może zmniejszyć elastyczność, a zatem także skuteczność, programu APP. Rada Prezesów może później ocenić, czy należy rozważyć dalsze zwiększenie przejrzystości programu CSPP po zakończeniu etapu zakupów netto w ramach programu APP.

Jeśli chodzi o wyrażone w rezolucji obawy dotyczące poziomu aktywów nierynkowych („niezbywalnych”) i papierów wartościowych zabezpieczonych aktywami składanych jako zabezpieczenie, Eurosystem zawsze dopuszczał do swoich operacji kredytowych szeroki wachlarz zabezpieczeń, aby zapewnić skuteczną i sprawną realizację polityki pieniężnej. Szeroki wybór kwalifikowanych zabezpieczeń przyczynia się do płynnej i skutecznej realizacji polityki pieniężnej. Eurosystem określił szczegółowy zestaw wymagań dotyczących kwalifikowania i wykorzystywania aktywów jako zabezpieczenia oraz szczegółowy zestaw środków kontroli ryzyka dotyczących zabezpieczeń. Te wymagania i środki są publicznie dostępne, a EBC codziennie ogłasza wykaz aktywów rynkowych dopuszczonych do zabezpieczania jego operacji. Służy to zapewnieniu jasności i równych warunków działania. Aby odpowiednio traktować ryzyka (kredytowe, rynkowe i płynnościowe) nierozłącznie związane z poszczególnymi rodzajami aktywów, wymagania i środki kontroli ryzyka stosowane przez Eurosystem obejmują minimalny stopień jakości kredytowej i progresywne stawki redukcji wartości (haircut), uwzględniające ryzyka związane z różnymi aktywami jako pochodną ich rodzaju (kategorii redukcji wartości), okresu do zapadalności i jakości kredytowej. Dlatego wzrost wykorzystania pewnych kategorii aktywów sam w sobie nie stanowi problemu dla Eurosystemu. Zasady kontroli ryzyka i wyceny także są dostępne publicznie na stronie internetowej EBC⁹.

Co do powtórzonych obaw dotyczących systemu TARGET 2, z analiz EBC wynika, że zmiany sald w tym systemie są w większości odzwierciedleniem przepływów płynności związanych z programem APP, a nie przejawem ponownych napięć na rynkach finansowych. Jak wyjaśniano wielokrotnie w Parlamencie Europejskim¹⁰ i rozmaitych publikacjach EBC¹¹, rozliczanie tych

⁹ Wytoczne EBC/2014/60 w sprawie implementacji ram prawnych polityki pieniężnej Eurosystemu oraz wytoczne EBC/2015/35 w sprawie redukcji wartości stosowanych przy implementacji ram prawnych polityki pieniężnej Eurosystemu. Ponadto stosowane przez Eurosystem ramowe zasady wyceny zabezpieczeń i kontroli ryzyka są opisane w publikacji EBC „The financial risk management of the Eurosystem’s monetary policy operations” (2015).

¹⁰ Zob. m.in. komentarz wygłoszony podczas regularnego wysłuchania przed Komisją Gospodarczą i Monetarną Parlamentu Europejskiego z dnia 20 listopada 2017 roku (https://www.ecb.europa.eu/press/key/date/2017/html/ecb.sp171120_1.en.html).

transakcji powoduje płatności transgraniczne i zmiany sald w systemie TARGET, na które może dodatkowo wpłynąć dokonywana następnie restrukturyzacja portfeli.

Należy przypomnieć, że zapewnianie awaryjnego wsparcia płynnościowego wchodzi obecnie w zakres zadań krajowych wykonywanych przez krajowe banki centralne. Na mocy umowy w sprawie awaryjnego wsparcia płynnościowego z 17 maja 2017 roku Rada Prezesów dysponuje informacjami, których potrzebuje do wykonywania swoich zadań wynikających z art. 14 ust. 4 Statutu, tj. do oceny, czy udzielenie takiego wsparcia nie kolidowałoby z celami i zadaniami ESBC i Eurosystemu. Samym dostarczaniem awaryjnego wsparcia płynnościowego zajmuje się krajowy bank centralny, a w przypadku transgranicznych grup bankowych – kilka krajowych banków centralnych wspólnie. W odniesieniu do wniosku o doprecyzowanie zasad udzielania tego wsparcia należy zauważyć, że użycie w umowie w sprawie awaryjnego wsparcia płynnościowego sformułowania „instytucje finansowe” ma na celu uwzględnienie szerokiej grupy potencjalnych beneficjentów. Zakres tego sformułowania nie pokrywa się z definicją instytucji finansowych zawartą w art. 4 ust. 26 rozporządzenia (UE) nr 575/2013 (rozporządzenie CRR). Wynika to stąd, że awaryjne wsparcie płynnościowe jest także narzędziem stosowanym na potrzeby stabilności finansowej, więc zakres jego użycia może wykraczać poza instytucje finansowe w obrębie jurysdykcji strefy euro.

2 Unia bankowa i inne zagadnienia związane z europejską architekturą finansową

Podstawowym przedmiotem rezolucji nie były wprawdzie kwestie związane z zadaniami nadzorczymi EBC, ale w ustępach 4, 23, 26, 27, 31 32, 33 i 39 jest mowa o różnych zagadnieniach dotyczących unii bankowej i unii rynków kapitałowych.

EBC wspiera wszelkie działania na rzecz ukończenia unii bankowej i wzmocnienia w ten sposób odporności sektora finansowego strefy euro.

Kondycja europejskiego sektora bankowego poprawiła się w ostatnich kilku latach dzięki wzmocnieniu regulacji ostrożnościowych i nadzoru, a przede wszystkim – stworzeniu unii bankowej. Pomimo płatności z tytułu dywidendy banki strefy euro zwiększyły swoje współczynniki kapitałowe Tier I z 11,6% w czwartym kwartale 2014 do 13,6% w czwartym kwartale 2016 roku¹². Jednak architektura unii bankowej nie jest jeszcze kompletna. Należy wykorzystać obecną korzystną sytuację gospodarczą, by dokończyć to przedsięwzięcie i w ten sposób przygotować się na

¹¹ Zob. ramka w *Biuletynie Ekonomicznym* pt. „The ECB’s asset purchase programme and TARGET balances: monetary policy implementation and beyond” (https://www.ecb.europa.eu/pub/pdf/other/ebbox201703_01.en.pdf), artykuł w *Biuletynie Ekonomicznym* pt. „TARGET balances and the asset purchase programme” (https://www.ecb.europa.eu/pub/pdf/other/eb201607_box02.en.pdf) oraz opracowanie z serii *Occasional Paper* pt. „The Eurosystem’s asset purchase programme and TARGET balances” (<https://www.ecb.europa.eu/pub/pdf/scpops/ecb.op196.en.pdf>).

¹² Na podstawie próby 103 instytucji istotnych, które podawały wielkość aktywów ważonych ryzykiem (w sprawozdaniach COREP) i aktywów ogółem (w sprawozdaniach FINREP) we wszystkich okresach między czwartym kwartałem 2014 a drugim kwartałem 2017 roku.

nawet najpoważniejsze kryzysy. EBC z zadowoleniem przyjmuje fakt, że w rezolucji uznaje się istotność europejskiego systemu gwarantowania depozytów, który stanowi trzeci filar unii bankowej i kluczowy czynnik odporności unii gospodarczej i walutowej. Zdaniem EBC w unii bankowej należy jak najszybciej wprowadzić w pełni uwspólniony system gwarantowania depozytów. Udało się osiągnąć znaczne zmniejszenie ryzyka, co ułatwiło negocjacje w sprawie uruchomienia pierwszego etapu tego systemu i przygotowało grunt pod uzgodnienie jego ostatecznego kształtu. Nie wyeliminowało jednak potrzeby stosowania dalszych jakościowych środków redukcji ryzyka podczas przechodzenia na docelowy, pełny system gwarantowania depozytów.

Jak podkreśliła przewodnicząca Rady ds. Nadzoru EBC podczas publicznego wysłuchania w tej sprawie, celem projektu addendum do wytycznych EBC dla banków w sprawie kredytów zagrożonych od początku było jasne przedstawienie oczekiwań nadzorczych, stanowiących punkt wyjścia do dialogu nadzorczego z poszczególnymi instytucjami, prowadzonego w ramach procesu przeglądu i oceny nadzorczej. Nigdy nie zakładano jakiegokolwiek automatyzmu w stosowaniu środków. Treść addendum uważnie zweryfikowano na podstawie uwag otrzymanych podczas konsultacji społecznych. Uwzględniono także w pełni zastrzeżenia natury prawnej zgłoszone przez posłów do Parlamentu Europejskiego. Ostateczna wersja addendum została opublikowana 15 marca¹³.

Jeśli chodzi o testy warunków skrajnych, rezolucja zawiera postulat, by charakteryzowały się one szerokim zakresem, rzetelnością i odpowiedniością metodologiczną, co jest zgodne ze stanowiskiem EBC. Należy także podkreślić znaczenie ukierunkowanej analizy konkretnych ryzyk, która uzupełnia kompleksowe i prowadzone na szeroką skalę nadzorcze testy warunków skrajnych w sposób elastyczny i efektywny z punktu widzenia zarówno nadzorców, jak i banków. Przykładem prac prowadzonych ostatnio przez EBC wspólnie z innymi organami europejskimi i krajowymi w dziedzinie metodologii testów warunków skrajnych jest dostosowanie metodologii ogólnounijnego testu na rok 2018 do nowych zasad rachunkowości wynikających z MSSF 9 oraz uzupełnienie wymagań dotyczących modelowania przychodów nieodsetkowych. Takie dostosowywanie metodologii testów warunków skrajnych do zmian otoczenia rynkowego i regulacyjnego jest niezwykle ważne, jeśli testy te mają nadal być skutecznym narzędziem nadzoru. Należy także wspomnieć, że w 2017 roku EBC przeprowadził także specjalny test warunków skrajnych dotyczący ryzyka stopy procentowej w portfelu bankowym.

EBC zgadza się z przedstawionym w rezolucji wezwaniem do terminowego i pełnego ukończenia i wdrożenia unii rynków kapitałowych. Jak wyjaśniono w odpowiedzi EBC na konsultacje Komisji Europejskiej w sprawie śródk okresowego przeglądu planu działania na rzecz unii rynków kapitałowych 2017¹⁴, EBC od samego początku zdecydowanie popiera to przedsięwzięcie. W tym zakresie potrzebne są dalsze działania w takich obszarach jak harmonizacja przepisów

¹³ https://www.bankingsupervision.europa.eu/ecb/pub/pdf/ssm.npl_addendum_201803.en.pdf.

¹⁴ https://www.ecb.europa.eu/pub/pdf/other/ECB_contribution_to_EC_consultation_on_CMU_mid-term_review_201705.en.pdf.

o niewypłacalności, opodatkowania i prawa spółek, aby usunąć transgraniczne bariery dla integracji finansowej. Procedury windykacji długów powinny stać się szybsze i mniej kosztowne. Ponadto należy uzupełnić środki nastawione na poprawę dostępu do finansowania rynkowego o inne środki w zakresie polityki ukierunkowane na firmy finansujące się w bankach. Unia rynków kapitałowych wymaga dużej ambicji, także ze strony państw członkowskich, które muszą być gotowe wyeliminować bariery prawne i inne przeszkody dla transgranicznego przepływu kapitału. Zatem wszyscy zainteresowani powinni nasilić działania na rzecz stworzenia tej unii.

Co do konsekwencji wyjścia Zjednoczonego Królestwa z UE, EBC nie jest wprawdzie stroną negocjacji, ale uważnie obserwuje rozwój sytuacji, zwłaszcza w kwestiach, które mogłyby wpłynąć na transmisję polityki pieniężnej, stabilność finansową, nadzór bankowy lub sprawne funkcjonowanie systemów płatności. EBC oczekuje, że banki przygotują się na

wszelkie ewentualności, w tym scenariusz niezawarcia porozumienia, którego skutkiem byłby twardy brexit bez okresu przejściowego. Powiadomił przenoszące się banki, ile czasu potrzebują nadzorcy na obsługę otrzymanych wniosków. EBC i krajowe organy nadzoru oczekują, że banki zamierzające przenieść się do strefy euro (lub rozszerzyć działalność w tej strefie), które będą potrzebować zezwolenia na podjęcie (lub rozszerzenie) działalności po brexicie, złożą wnioski jak najszybciej, przy czym ostateczny termin to koniec drugiego kwartału 2018 roku. Dla wniosków złożonych po tym terminie nie ma gwarancji, że zostaną rozpatrzone przed kwietniem 2019 roku. Odpowiedzialność za uzyskanie na czas wszystkich zezwoleń potrzebnych do prowadzenia planowanej działalności spoczywa na zainteresowanych bankach. Jak podano w pytaniach i odpowiedziach na stronie internetowej Nadzoru Bankowego EBC, możliwe jest, że EBC i właściwe organy krajowe dadzą bankom dłuższy okres na dostosowanie się do niektórych wymogów nadzorczych. Gdyby jednak w umowie o wystąpieniu zawartej ze Zjednoczonym Królestwem uzgodniono okres przejściowy, oczekuje się, że banki wykorzystają go na wdrożenie swoich planów dotyczących brexitu i spełnienie związanych z nim oczekiwań nadzorczych Jednolitego Mechanizmu Nadzorczego.

3 Kwestie dotyczące infrastruktury rynkowych i systemów płatności

W ust. 34 jest mowa o zaleceniu EBC dotyczącym zmiany art. 22 statutu ESBC, zaś w ust. 39 – o wniosku Komisji Europejskiej w sprawie zmiany rozporządzenia w sprawie infrastruktury rynku europejskiego (EMIR). Ustępy 35–37 zawierają odniesienia do różnych aspektów systemów płatności.

EBC z zadowoleniem przyjmuje dyskusję w Parlamencie Europejskim o swoim zaleceniu, by zmienić art. 22 statutu ESBC. Jak powiedział prezes Draghi w wystąpieniu przed Komisją Gospodarczą i Monetarną 26 lutego 2018 roku¹⁵, EBC potrzebuje odpowiednich narzędzi, by uporać się z ryzykami w kilku obszarach, które

¹⁵ Zob. https://www.ecb.europa.eu/press/key/date/2018/html/ecb.sp180226_1.en.html.

mają kluczowe znaczenie dla realizacji wspólnej polityki pieniężnej i sprawnego funkcjonowania systemów płatności. EBC jest gotów udzielić dalszych wymaganych informacji podczas debat parlamentarnych.

EBC zdecydowanie zgadza się z Parlamentem Europejskim co do potrzeby ulepszenia procesu uznawania kontrahentów centralnych (CCP) z państw trzecich, zwłaszcza w odniesieniu do rozliczeń prowadzonych w euro.

W proces ten powinny być w pełni zaangażowane banki centralne emitujące waluty unijne, w tym banki centralne z Eurosystemu; ich rolą jest monitorowanie i kontrola ryzyk dla transmisji polityki pieniężnej i sprawnego funkcjonowania systemów płatności, jakie mogą nieść ze sobą CCP. EBC podkreśla, że odpowiednio wcześniej przed brexitem należy koniecznie ukończyć przyjmowanie kluczowych unijnych aktów prawnych – w tym EMIR II – aby przygotować się na wszelkie ewentualności, w tym scenariusz niezawarcia porozumienia.

EBC zgadza się, że należy zbadać istotność i implikacje ewentualnego wprowadzenia elektronicznego czy też cyfrowego pieniądza banku centralnego.

W świecie ścisłych powiązań między rynkami finansowymi decyzja banku centralnego o emisji pieniądza cyfrowego może mieć implikacje wykraczające poza obszar jego jurysdykcji. Zatem niezależnie od tego, jakie będzie ostateczne stanowisko samego EBC w sprawie cyfrowego pieniądza banku centralnego, należy przeanalizować potencjalne przesłanki do jego emisji oraz możliwe konsekwencje dla architektury płatności w euro, sektora bankowego, a w ostatecznym rozrachunku – dla stabilności finansowej i niezakłóconego prowadzenia polityki pieniężnej.

EBC był wielokrotnie pytany przez państwa członkowskie o możliwość wprowadzenia lub obniżenia limitów płatności gotówkowych; niektóre pytania wykraczały poza transakcje detaliczne i odnosiły się także do ograniczenia transakcji między osobami prywatnymi. Euro jest dla mieszkańców strefy euro jedynym fizycznym pieniądzem, który umożliwia natychmiastowy rozrachunek i jest gwarantowany przez banki centralne (jako jego prawnych emitentów). Mając to na uwadze, a także ze względu na bardzo wysoki udział płatności gotówkowych, kraje strefy euro rozważające dalsze ograniczenie takich płatności powinny starannie ocenić, jaki byłby skutek tych rozwiązań i w jakim stopniu byłyby one odpowiednie i skuteczne w odniesieniu do zakładanych celów. Jeśli chodzi o przedstawioną w rezolucji propozycję emisji okolicznościowych banknotów z wizerunkiem Karola Wielkiego, które byłyby prawnym środkiem płatniczym, EBC uważa, że właściwe byłoby zaproponowanie Komisji Europejskiej – jako organowi koordynującemu sprawy związane z monetami euro – by rozważyła wspólną emisję monety okolicznościowej z takim wizerunkiem przez wszystkie 19 krajów strefy euro. Takie wspólne monety – emitowane niezależnie od monet okolicznościowych wypuszczanych przez poszczególne kraje – stosowano w przeszłości do upamiętnienia i nagłośnienia różnych ważnych rocznic o znaczeniu ogólnoeuropejskim¹⁶.

¹⁶ W roku 2007 z okazji 50. rocznicy traktatów rzymskich, w 2009 z okazji dziesięciolecia unii gospodarczej i walutowej, z 2012 z okazji dziesięciolecia banknotów i monet euro oraz w 2015 z okazji 30-lecia flagi unijnej.

Sprawy instytucjonalne EBC

Ustępy 1, 2, 41–46 i 48 rezolucji poświęcone są różnym aspektom struktury instytucjonalnej i funkcjonowania EBC.

EBC zgadza się z rezolucją co do konieczności utrzymania jego niezależności, a jednocześnie zapewnienia odpowiedniego rozliczania się ze swoich działań.

Niezależność i odpowiedzialność demokratyczna („rozliczalność”) to dwie strony tej samej monety¹⁷. W rezolucji pozytywnie oceniono obowiązujące ustalenia w zakresie rozliczalności między Parlamentem Europejskim a EBC. Parlament wzywa wprawdzie do dalszego ulepszania wymiany poglądów z EBC przez jej ściślejsze ukierunkowanie, większą interaktywność i skupienie się na istotnych kwestiach, ale wyraża też zadowolenie z obecnej praktyki, tj. cokwartalnych wysłuchań z udziałem prezesa EBC, dodatkowych spotkań z członkami Zarządu oraz pisemnych odpowiedzi przekazywanych przez EBC. Wydaje się ponadto, że ogólne wezwanie do zwiększenia przejrzystości EBC zostało spełnione, na co wskazuje zawarta w rezolucji pozytywna ocena niedawnych inicjatyw EBC w tym zakresie.

Przedstawione w rezolucji wezwanie do zapewnienia niezależności wewnętrznego Komitetu EBC ds. Audytu należy rozpatrywać w powiązaniu z niedawną decyzją EBC w tej sprawie.

W dniu 2 listopada 2017 roku Rada Prezesów EBC zatwierdziła nowelizację mandatu Komitetu, polegającą na zmianie kryteriów wyboru jego członków mającej odzwierciedlić rozszerzony zakres zadań EBC i dopuścić reprezentację przez członków zewnętrznych w mniejszym stopniu skupioną na funkcji bankowości centralnej. W znowelizowanym mandacie, podobnie jak w jego poprzedniej wersji, mówi się wyraźnie o niezależności członków Komitetu. Jednak gdy chodzi o ocenę odpowiedniości ram polityki i działalności oraz związanych z nimi zagrożeń, korzyści wynikające z dogłębnej znajomości zadań, procesów biznesowych i procedur EBC znacznie przeważają nad potencjalnymi zastrzeżeniami co do niezależności. Właśnie dzięki wielkiemu doświadczeniu swoich członków, ich dorobkowi zawodowemu oraz opartej za zaufaniu relacji z Radą Prezesów Komitet ds. Audytu był siłą sprawczą różnych ulepszeń ram zarządzania wewnętrznego EBC (tzw. ładu korporacyjnego).

Jeśli chodzi o przedstawione w rezolucji zalecenie, by Komitetowi ds. Etyki nie przewodniczył były prezes EBC ani byli członkowie Rady Prezesów, EBC stwierdza, że nie ma zastrzeżeń do powołania obecnego przewodniczącego.

Trudno się zgodzić, że zasiadanie w przeszłości w Radzie Prezesów miałoby przeszkadzać członkom Komitetu ds. Etyki w obiektywnym i bezstronnym wykonywaniu obowiązków. Wręcz przeciwnie – dorobek zawodowy i wynikające z niego wpływy przewodniczącego Komitetu ds. Etyki okazały się szczególnie pomocne w sytuacjach, gdy Komitet musiał współpracować z organami krajowymi. I wreszcie sam fakt, że były prezes jest gotów przewodniczyć takiemu komitetowi,

¹⁷ Zob. także przemówienia, które wygłosili Benoît Cœuré w marcu 2017 (https://www.ecb.europa.eu/press/key/date/2017/html/sp170328_1.en.html) oraz Yves Mersch we wrześniu 2017 (<https://www.ecb.europa.eu/press/key/date/2017/html/ecb.sp170904.en.html>).

stanowi mocny sygnał w samym EBC, że etyka postępowania jest traktowana poważnie przez najwyższe kierownictwo.

Wprawdzie w rezolucji stwierdzono, że członkowie Zarządu EBC powinni co do zasady powstrzymać się od jednoczesnego uczestnictwa w forach lub innych organizacjach, do których należą przedstawiciele kadry zarządczej banków nadzorowanych przez EBC, ale przyznano, że takie uczestnictwo jest dopuszczalne, jeśli pozostaje w zgodzie z praktyką ustaloną na szczeblu światowym, a EBC uczestniczy w nich wspólnie z innymi bankami centralnymi.

Należy pamiętać, że odpowiednie wypełnianie mandatu przez EBC wymaga, by osoby odpowiedzialne za jego politykę były na bieżąco ze zmianami zachodzącymi w światowym otoczeniu gospodarczo-finansowym. Z tej racji EBC i członkowie jego Zarządu prowadzą regularny dialog z szeroką grupą interesariuszy na licznych forach, których uczestnikami są naturalnie także nadzorowane banki. Spotkania te odbywają się oczywiście poza kontekstem nadzoru, a członkowie Zarządu ściśle stosują się do rygorystycznych mechanizmów ochronnych w zakresie zarządzania wewnętrznego, w tym kodeksów postępowania dla członków Rady Prezesów i Zarządu EBC, zasad przewodnich komunikacji zewnętrznej obowiązujących członków Zarządu oraz obowiązków dotyczących tajemnicy służbowej i niezależności.

Jeśli chodzi o przedstawione w rezolucji wezwanie do przyjęcia przez EBC jasnej i publicznej polityki w odniesieniu do informowania o nieprawidłowościach, wpisuje się ono w prowadzone obecnie działania.

Poprawa odnośnych zasad jest jednym ze strategicznych priorytetów i celów biznesowych EBC na lata 2018–2020. Prace nad tym już się rozpoczęły.

Co do zawartego w rezolucji spostrzeżenia o obecnej polityce zatrudnienia, EBC pragnie zauważyć, że podjął rozmowy z przedstawicielami pracowników, które mają na celu ocenę i usunięcie potencjalnych niedociągnięć. Wspólnie z przedstawicielami pracowników zdołał zwłaszcza w ostatnich latach znacznie ograniczyć korzystanie z zatrudnienia na czas określony. Zastosowane środki objęły utworzenie w różnych obszarach organizacyjnych blisko 170 etatów na zastąpienie umów agencyjnych. Wzywa się ponadto EBC do zagwarantowania równego traktowania i równych szans wszystkim pracownikom, a także do zapewnienia godziwych warunków pracy w instytucji, co także jest zgodne z celami EBC i wpisuje się w prowadzone obecnie działania.

W rezolucji z zadowoleniem przyjmuje się inicjatywy EBC mające na celu rozwiązanie – również poprzez wzmocniony dialog z przedstawicielami pracowników – zastrzeżeń zgłaszanych przez pracowników w różnych sprawach. Należy przypomnieć, że ankieta przeprowadzona wśród pracowników EBC w 2015 roku świadczy o ich wysokim zaangażowaniu, poczuciu dumy z pracy w tej instytucji i dążeniu do jak najlepszego wywiązywania się ze swoich obowiązków. Wykazała jednak także potrzebę poprawy w niektórych dziedzinach, takich jak rozwój kariery zawodowej i zarządzanie efektywnością, obciążenie pracą, presja i stres w pracy oraz otwartość i sprawiedliwość; w kwestiach tych osiągnięto już istotne postępy, przeważnie w ścisłej współpracy z przedstawicielami pracowników. EBC pragnie także podkreślić, że w 2018 roku rozpiął kolejną

ankietę, aby ocenić, czy jego inicjatywy zmierzają we właściwym kierunku. Ankieta już się zakończyła; jej wyniki zostaną wkrótce przeanalizowane i powstaną plany rozwiązania rozpoznanych problemów. Na koniec EBC chce poinformować, że prowadzi bliską i konstruktywną współpracę z Komitetem Pracowniczym nad stworzeniem wspólnego programu działań ukierunkowanych na kilka priorytetowych obszarów.